

Hoved, hånd og hjerte – PLC-dagen 2024

FAGLIGHED, FRIHED OG FORDYBELSE

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

FAGFORNYELSEN
17. SEPTEMBER 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

” Freddy Fræk fra Fakse fangede i fangede i fælder
femten flotte friske fiskefrikadeller.

- HALFAN RASMUSSEN, 1967

” Faglighed, frihed og fordybelse – i spændet mellem
fornyelse, fifaktik og fædagogik. For forkærlighed
for f fungerer flot og fuldender formen

- SIMON SKOV FOUGT, 2024

STILLINGEN

- Halfdan Rasmussen 1
- Simon Skov Fougts 0

HVEM ER JEG?

- Lektor i literacy research på DPU
 - National forskningsleder på PIRLS
 - Lærerkompetenceudvikling
 - Scenariedidaktik
 - It- og teknologiforståelse
 - Læremidler

- Læremiddelsforfatter og -konsulent – 25 år
- Lærer – 12 år
- Seminarieadjunkt/lektor – 5 år
- Forlagsredaktør – 1 år

Hoved, hånd og hjerte – PLC-dagen 2024

FAGLIGHED

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

FAGFORNYELSEN
17. SEPTEMBER 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

KAN BEATHE SKRIVE?

- Inspirationskatalog til fastelavn (Novovic Fougts 2018)
 - Kontekstualiseret skrivning
 - 3 lektioner
 - Beathe er ordblind
-
- Gruppefeedback: Stavning
 - Lærerens feedback: Stavning
 - Faglighed? Frihed? Fordybelse?

KAN BO?

- Guides-til-alt
(Larsson, 2018)
- Kontekstualiseret skrivning
- 4 lektioner
- Bo er ordblind
- Bos fokus: Stavning
- Faglighed? Frihed? Fordybelse?

DEN TRADITIONELLE SKOLE?

- Jesper-Wung-Sung: *En-to-tre-nu*
Meddigtning som hovedpersonen via blogs (Fougt, 2018)

DEN GÆNGSE FAGLIGHEDSOPFATTELSE?

- Lærere og elever slår ned på *det let målbare* (Friis, 2016)
- Det er let at forberede
- **PSEUDOFAGLIGHED**
- Læringsmålstyr**anniser**et undervisning

DEN ØNSKEDE FAGLIGHEDSOPFATTELSE?

- Kommunikationssituationer
- Eleven gør **NOGET**
- Til **NOGEN**
- For **NOGET**
- Feedback på det
- Faglighed!

FAGLIGHED

Fælles Mål

- Viden: **AT VIDE:** Jeg ved, hvad algebra er
- Færdigheder : **AT KUNNE.** Jeg kan anvende algebra

FAGLIGHED

Aristoteles

- **Episteme:** AT VIDE
- **Techne:** AT KUNNE
- **Phronesis:** AT BEDØMME

• Fælles Mål

- Viden: **AT VIDE**
- Færdigheder : **AT KUNNE**
- Jeg kan anvende algebra formålstjenstligt

DØMMEKRAFT

KONTEKST

FAGLIGHED

- Hetmar (2013): Faglighed er en identitet, man *gør* inden for bestemte domæner gennem direkte eller indirekte interaktion med andre på bestemte måder, og som er anerkendt som medlem af domænet af dets øvrige medlemmer.
- "... doing being some identity" (Gee, 2001)
- *Epistemic frames*: "Collections of ways of knowing and epistemology that professionals use to make sense of their work" (Shaffer, 2014).
- Wenden (2000): Faglighed er et forhold mellem det professionelle og det sociale i sin faglige praksis. Faglighed er et forhold mellem det professionelle og det sociale i sin faglige praksis. Faglighed er et forhold mellem det professionelle og det sociale i sin faglige praksis.
- Værdier og etik: "... different ways of knowing, of deciding what is worth knowing, and of contributing to the collective body of knowledge and understanding" (Shaffer, 2014, p. 1404).

FAGLIGHED ER NOGET, MAN GØR

MED ETISK BEVIDSTHED

I KONTEKST

FEM DIMENSIONER AF FAGLIGHED

- **Viden, procedurer, opgaver og artefakter**
Et sprog til at tale om verden og opgaver (procedurer, diskurs), en viden om hvad der er og var i verden (fakta), opgaver der skal løses (procedurer), samt ting, redskaber og artefakter (artefakter).
- **En systematisk tilgang til verden**
En måde at stille spørgsmål, tilgå og løse opgaver.
- **En social konstellation**
En selvforståelse (rolle) og en placering i relationer (position), samt en måde at kommunikere på (kommunikation) og sammenhængende forløb på (storylines).
- **En interesse**
En måde at opfatte noget som værdifuldt og forkert (værdier), et fokus på løsning af særlige typer af opgaver (interaktion) og begrunde sine handlinger på (motiver).
- **Et perspektiv**
En måde at opfatte hvad verden er (ontologi), og hvordan den kan forstås, tales om og tilgås på (epistemologi)".

Begreber

Metoder

Social konstellation

Interesse

Perspektiv

FEM DIMENSIONER AF FAGLIGHED

En læge, som har viden om medicin og kender metode, som kan give den, men som ikke har en bevidsthed om, at patienter og medarbejdere som fx sygeplejersker, ikke har en interesse i at gøre patienten rask, og som dermed har et patientcentreret perspektiv på verden er en **DÅR**

Pseudofaglighed

BEGREBER

METODER

SOCIAL KONSTELLATION

INTERESSE

PERSPEKTIV

FAGLIGHED

- Faglighed er noget med **GØR** på baggrund af **VIDEN**
 - Kombinationen af
 - Kundskab
 - Færdigheder
 - I kontekst

- PRODUKTION OG RECEPTION
- Faglighed er handling

FAGLIGHED I DAG

- Fagfornyelsen skal i højere grad sætte skolerne ”fri til at udvikle undervisning, der giver mening lokalt”.
- Så lærerne kan ”tilrettelægge og gennemføre en varieret og virkelighedsnær undervisning, hvor eleverne trives, er aktive og motiverede”.
- Faglighed skal anvendes
- Der skrues ned for den læringsmålstyranserede undervisning,
- Virkelighedsnær
- Praksisfaglighed
- De mundtlige forsøgsprøver i dansk og matematik
- Faglighed er noget man gør

FAGFORNYELSEN

- Fagfornyelsen skal bidrage til at forny fagene og undervisningen i folkeskolen, så der bliver bedre plads til fordybelse, variation og nysgerrighed og til at forfølge det, der optager eleverne. Alle skoler skal med Fagfornyelsen sætte gang i udvikling af skolens fag og undervisning. Det skal være tydeligt, hvordan fagene hver for sig og samlet fremmer folkeskolens formål, og så skal Fagfornyelsen skabe de bedst mulige rammer for at understøtte elevernes faglige og sociale udvikling, trivsel og deltagelsesmuligheder.
- Med Fagfornyelsen er det ambitionen, at skolerne i højere grad sættes fri til at udvikle undervisning, der giver mening lokalt. Læreplanerne slankes og der skrues ned for den centrale målstyring. Det skal give lærerne mere frihed til at bruge deres professionelle dømmekraft til at tilrettelægge og gennemføre en varieret og virkelighedsnær undervisning, hvor eleverne trives, er aktive og motiverede. Lærere skal mærke større ejerskab over fagenes indhold, og alle elever skal opleve fagligt engagement og gøre sig erfaringer med fagene, der kan være med til at åbne verden for dem.
- De nye læreplaner vil hedde *folkeskolens fagplaner*. De skal være kortfattede, fokusere på fagenes centrale indhold og kernestof, skabe balance mellem fagenes teoretiske og praktiske indhold og formuleres i et letforståeligt, pædagogisk-didaktisk sprog. Lærere skal opleve de nye fagplaner som et meningsfuldt og inspirerende fagligt grundlag for at tilrettelægge undervisningen med fokus på elevers faglige engagement og deltagelsesmuligheder. En ekspertgruppe giver anbefalinger til et nyt format for folkeskolens fagplaner. Det skal skabe et godt fundament for udarbejdelsen af fagplaner i de enkelte fag, som bliver udviklet af fagudvalg med lærere og repræsentanter for fag- og vidensmiljøer i perioden 2025-2026.

Hoved, hånd og hjerte – PLC-dagen 2024

LÆREMIDLER

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

FAGFORNYELSEN
17. SEPTEMBER 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

LÆREMIDLER

- **Didaktiske læremidler:** (Forlagsproducerede) Læremidler udarbejdet med henblik på undervisning
 - Indhold
 - Metode
 - Mål
 - Organisering
- **Semantiske læremidler:** Artefakter, der anvendes som læremidler, men som ikke er udarbejdet med henblik på det
 - Indhold (fx en avisartikel, et instagram-opslag)
- **Funktionelle læremidler:** (Digitale) Hjælpemidler fx til produktion, analyse mv.
 - Nogle er udarbejdet med henblik på undervisning (fx CDord)
 - Andre er ikke (fx Word) (Hansen 2010)

**INDLEJRET
DIDAKTIK**

LÆREMIDLER OG FAGLIGHED

Valg af læremiddel er lig valg af faglighedsopfattelse

Foregivet og reel faglighedsopfattelse

- Målsætning
- Indhold
- Handlinger
(Bundsgaard 2010)

LÆRINGSTEORI

Behavioirisme

Psykologi (Watson)

Adfærd

Pavlov: Betingede reflekser (Hunde)

Adfærdsregulering

”Belønning og straf”

LÆRINGSTEORI

Instruktivisme

Psykologi

At hælde på

Overførsel af viden

Tomme kar

Tankpasserpædagogik

LÆRINGSTEORI

Konstruktivisme

Psykologi/Sociologi

Læring er en mental aktiv proces

Piaget

Læring = omstrukturering af mentale skemaer

Som er individafhængig

Den lærende lærer - subjektivt

LÆRINGSTEORI

Socialkonstruktivisme

Sociologi

Berger og Luckmann

Læring er en social proces

Samkonstruktion af viden

Meningsforhandling

—Didaktiske studier—

LÆRE- MIDLERNES DANSK- FAG

Redigeret af
Jesper Brøndholm, Jeppe Brøndgaard
Simon Skov Fougt og Anne Karoline Skjæveland

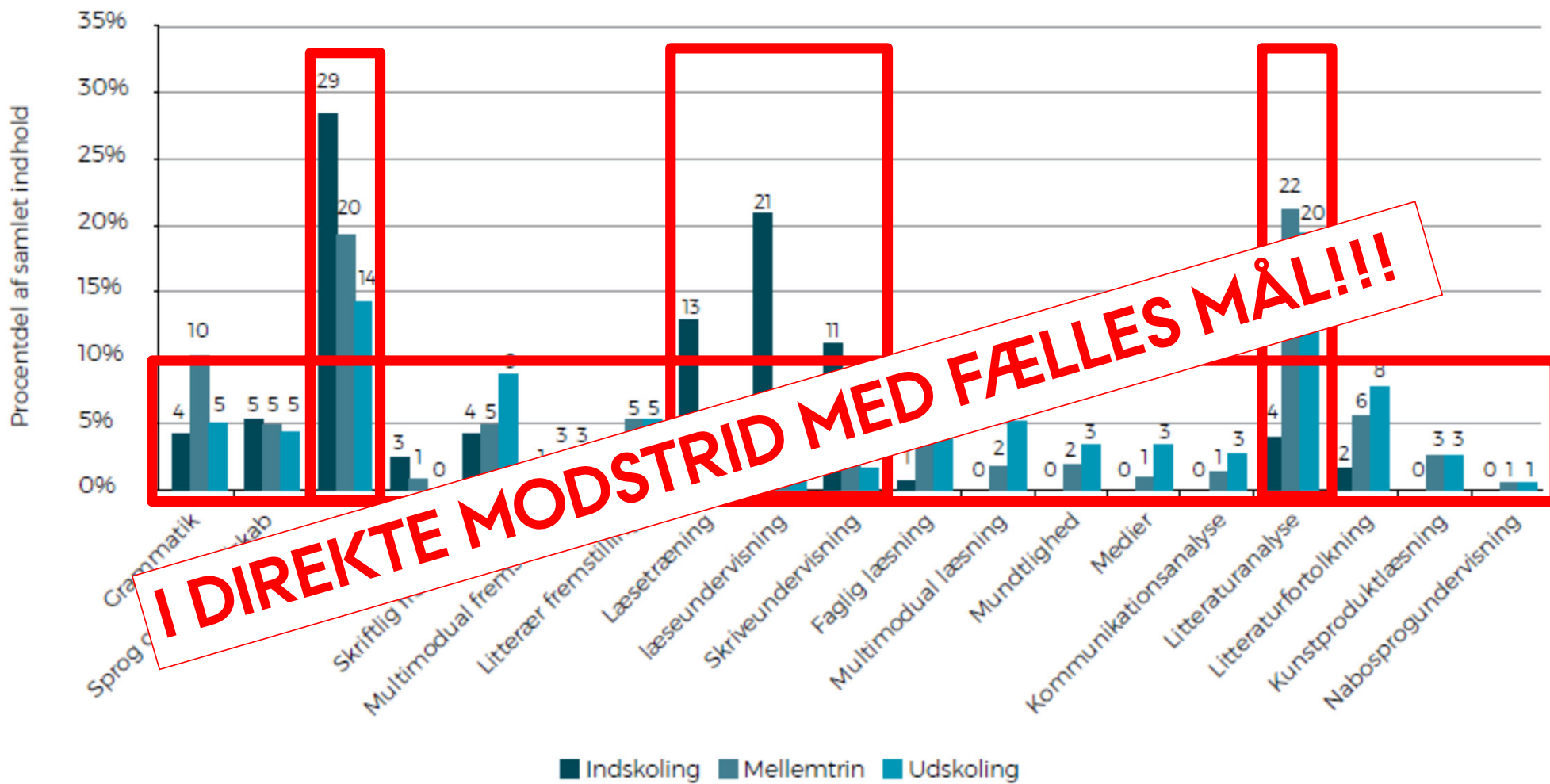
DANSKFAGET SET GENNEM DE DIDAKTISKE LÆREMIDLER

.SE

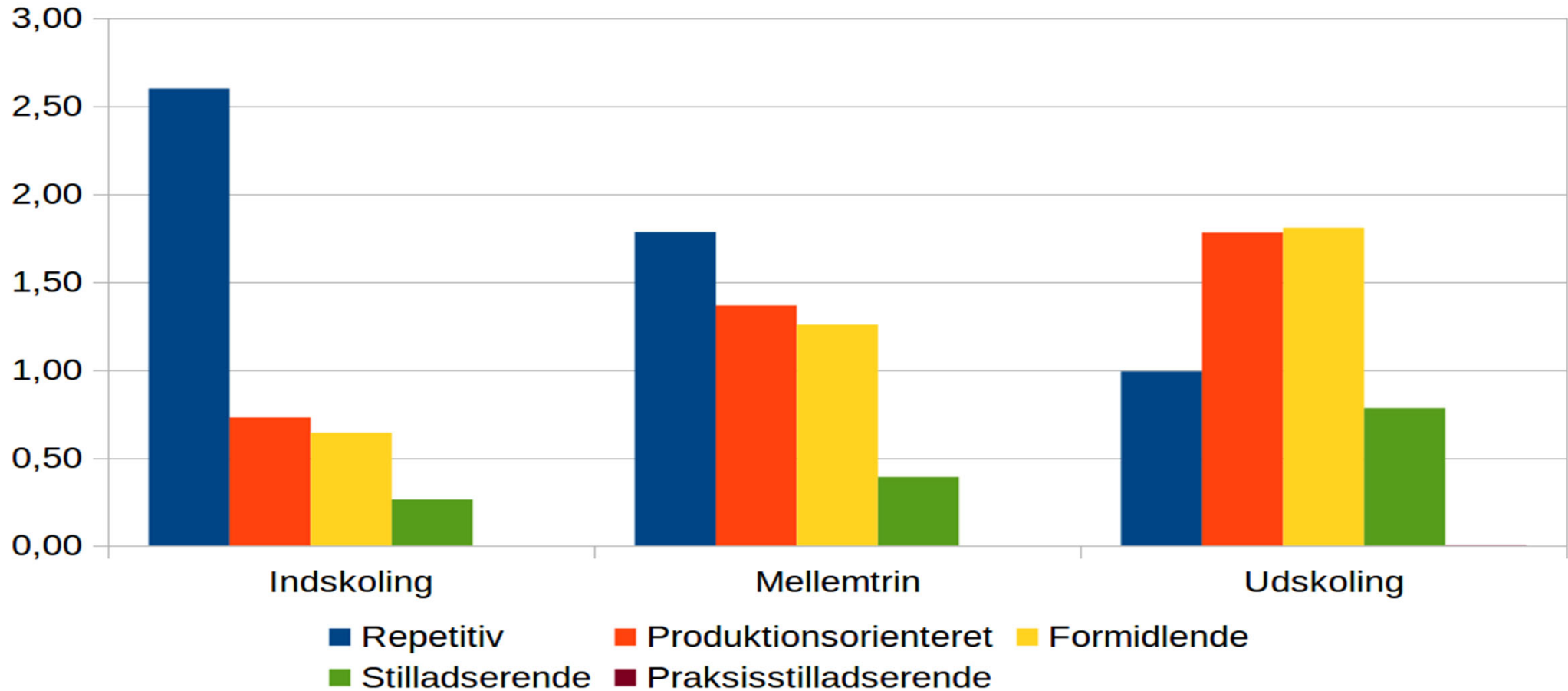
FAGFORNYELSEN | SIMON SKOV FOUGT
17. SEPTEMBER 2024 | LEKTOR

27

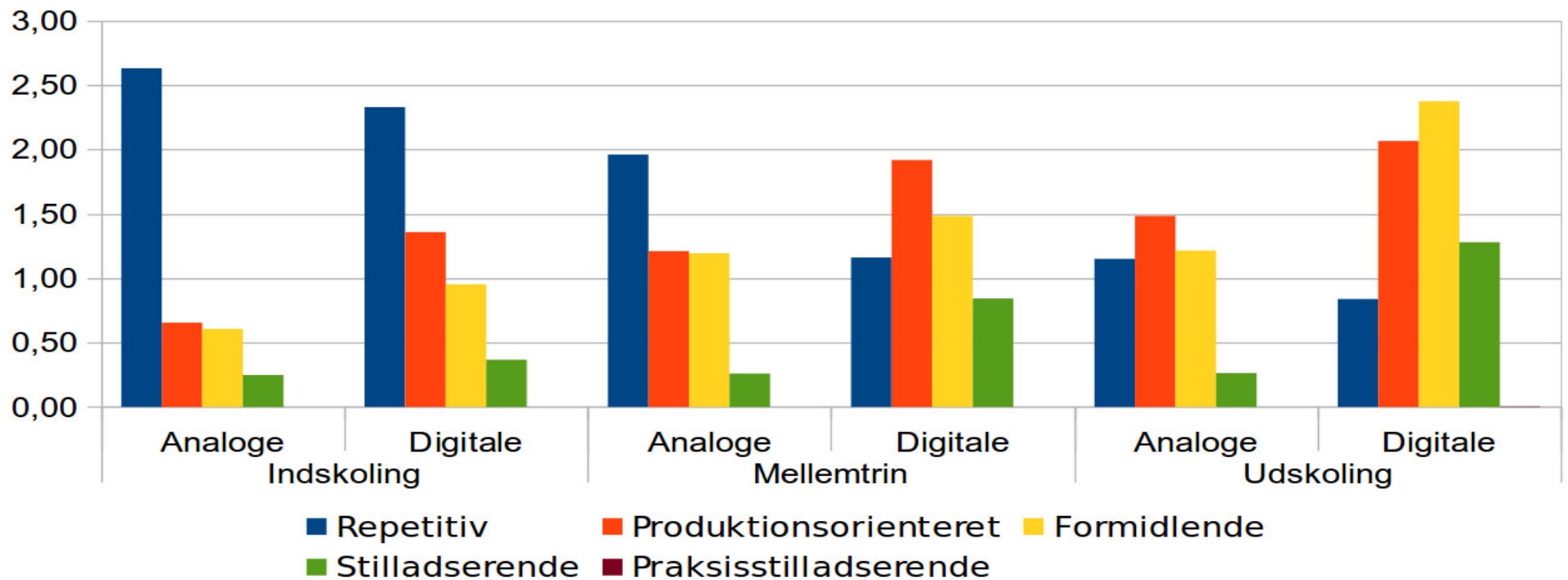

DIDAKTISK TYPE

DET SAMME 🍌 ANALOGT SOM DIGITALT!

DANSKFAGET SET GENNEM LÆREMIDLERNE

- Faget er et staveundervisningsfag (især i indskoling)
- Fagets indhold læres ofte repetitivt (især i indskoling)
- Faget er også litteraturanalyse (især i udskoling)
- Faget er ikke ret meget mediefag eller kommunikationsfag

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

FAGFORNYELSEN | SIMON SKOV FOUGT
17. SEPTEMBER 2024 | LEKTOR

Hoved, hånd og hjerte – PLC-dagen 2024

IT

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

FAGFORNYELSEN
17. SEPTEMBER 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

AFLIV MYTERNE

- It giver bedre læring
- It øger fokus
- It øger motivationen
- Det er bedre end at læse
- Det kan bruges i alle fag
- Det kan bruges i alle niveauer

SLUDDER
VRØVL

Det kommer
UDELUKKENDE
an på brug

DIDAKTISK FAGSPROG

- **Skærm**tid: Hvor længe skal børn sidde foran en skærm?
- **Skærm**type: Mobiler vs. computere vs. iPads
- **Skærm**indhold: Hvad laver de med "skærmen"?

- **Skærm**domæne: Skoletid/fritid

- **To problemstillinger**
- Den ene vedrører elevernes brug af sociale medier i fritiden
- Den anden vedrører elevernes brug af it i skolen

GOD UNDERVISNING

It skal understøtte de faglige mål.

- Hvordan kan it bidrage til det?

Inddrag it, hvor det er relevant

Faglighedsopfattelsen

DÅRLIG UNDERVISNING

- It bruges i meget stor - og alt for stor - grad til repetitiv træning
- ALENE: (Blikstad-Balas)
- Hvor computeren retter
- **Automatiseret feedback**
- **BEHAVIORISME**
- LÅSER undervisningen
- Teknologi forstærker traditionel undervisning
- Elever ønsker feedback fra deres lærer (Blikstad-Balas)

MEN

- Potentialer, der kan droppe 'mellemregningerne'
- Automatisering – fx algebra
- Præcision og praktisk anvendelighed i geometri

- → De trigonometriske funktioner er ikke nødvendige for at kunne *løse* opgaven (fx at beregne vinkler og sider i en trekant)

IT I FAG

Fagenes mål, indhold og metoder med særlig henblik på muligheder

- Multimodal repræsentation
- Beregninger
- Kommunikation
- Visualisering
- Adgang til viden
- Adgang til prøver
- Spredning
- Socialt liv
- Samarbejdsrelationer

**IT ER EN
FORUDSÆTNING
FOR EN OPDATERET
FAGFORSTÅELSE**

MEN

- It til at *løse* med - *handlingsorienteret*
- It til at *lære* med - *vidensorienteret*
- *Løse* frem for at *lære*
- **DET ER EN CENTRAL POINTE AT LØSE OG LÆRE SKAL FØLGES AD**

MED ANDRE ORD

- It påvirker både, hvilke opgaver der er relevante for at nå et læringsmål
 - Og hvilke begreber der er relevante i fagbeskrivelserne
 - Men også selve vejen dertil
-
- **DET ER EN CENTRAL POINTE AT LØSE OG LÆRE SKAL FØLGES AD**

10 TILGANGE TIL IT, ANNO 2024

1. Ubegrænset **adgang** til viden → Kildekritik
2. **Kommunikation** (Multimodalt) → Multimodal kildekritik
3. **Samarbejde** (Produktion og planlægning)
4. **Illustration** (Til at illustrere)
5. **Produktion** (Til at producere)
6. **Analyse** (Af data)
7. **Administration** (Protokol)
8. **Programmering** (Til at programmere)
9. **Bæredygtighed** (Ressourcer)
10. **Sundhed** (Ergonomi)

Hoved, hånd og hjerte – PLC-dagen 2024

DIDAKTIK OG LÆRINGSTEORI

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

FAGFORNYELSEN
17. SEPTEMBER 2024

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

SOCIALKONSTRUKTIVISTISK LÆRINGSTEORI

- Der er meget bredt forskningsmæssigt belæg for, at den bedste måde at lære på er ved i en **social sammenhæng** at **forholde sig til et problem** i et **meningsfyldt scenarie** (et forestillings- og handlingsforløb med flere mulige udfald) (Bundsgaard, Misfeldt & Hetmar, 2011, 2012; Fougts, 2015, 2017; Blumenfeld, Kempler, Krajcik & Blumenfeld, 2006; Shaffer, 2006; Bundsgaard, 2005; Dewey, 1906)
- **Det faglige skal anvendes.** Fx ved at udarbejde en reklame for egen skole, at fremstille boganmeldelser til gavn for andre, søge jobs, udarbejde rejsebeskrivelser, fremstille bræt- eller computerspil, lave cirkus osv.
- **SAMARBEJDE** med nogle, der er gode til noget andet end mig

SCENARIEDIDAKTIK

Scenariedidaktik er anvisning på at planlægge, gennemføre og evaluere

”Scenariebaseret undervisning [som] er undervisningsforløb, hvor elever og lærere sammen simulerer – evt. i roller - en meningsfuld praksis frem mod et lærings- eller produktionsmål” (Bundsgaard, Misfeldt & Hetmar, 2017)

”Produkt” = fysisk, psykisk... frem mod **NOGET**

Faglighed skal anvendes (frem mod produktiv): **Produktion**

Produktionsmål = at stille noget (læring er deltagelse)

Merkat for skolen: Viden- og praksisformer fra
 don... den for skolen (Hanghøj et al., 2017)

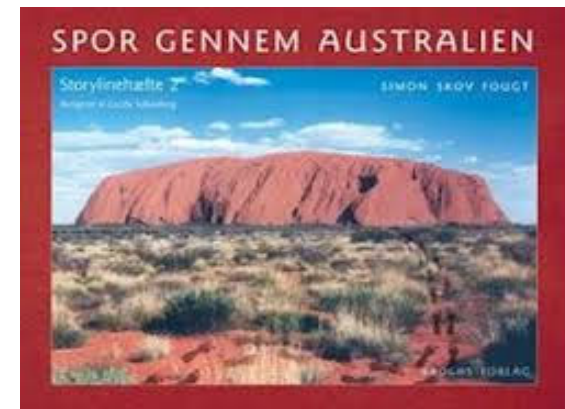
MOD NOGET TIL NOGEN FOR NOGET

FUNDERET I VERDEN UDEN FOR SKOLEN

SPOR GENNEM AUSTRALIEN (2001)

-
- *En gruppe unge danskere er gennem Undervisningsministeriet blevet valgt til at deltage i en 3-ugers udvekslingsrejse til Australien, arrangeret af Dansk-Australsk Forening i sporene på Burke og Wills*
 - Hvorfor er du blevet valgt?
 - Hvordan ser en turistbrochure om Australien og gode råd om bagage mon ud?
 - Hvad viser jeres guide jer i Sydney?
 - Hvad skriver jeres figur i postkortet hjem?
 - Hvad ser I på museet om Australiens historie?
 - Hvad koster rejsen?/Budget
 - Ansøgning om støtte...

HJÆLPEMIDLER TIL MENNESKER MED DEMENS

- Automatisk lys
- *My Light*

SCENARIEDIDAKTIK - SEMANTISK

- Sammensat substantiv
- **Scenarie**didaktik

SCENARIEDIDAKTIK

Renæssancens *commedia dell'arte*-teater

- Teaterstykker baseret på løse skitser af det dramatiske forløb, og som skuespillernes så improviserede inden for.

Et scenarie = en løs skitse for et handlingsforløb, som kan gå i mange retninger.

Et scenarie = et forestillings- og mulighedsrum

Forestillingsevnen: 'Dramatic rehearsals': Mulige udfald (Dewey 1916; 1922)

- *Det regner...*
- *Jeg skal til KP*

Et scenarie = **UDEN FACIT**

SCENARIEDIDAKTIK

- Et scenarie = et komplekst problem
- Et komplekst problem = kan løses på mange måder
- Et komplekst problem = **UDEN FACIT**

- En andengradsligning = simpelt problem
- Har et facit

SCENARIEDIDAKTIK

- "Wicked problems" (Rittel, 1972)
- 'Onde problemer'
- Uden facit
- Ved ikke, hvornår det er løst
- Løsning på ét problem medfører nye (fx kloakker, plov, Corona...)
- **Dilemmaer**

SCENARIEDIDAKTIK

- Muligheder, dilemmaer eller wicked problems
- Et scenarie = **UDEN FACIT**
- **UFORUDSIGELIGHED**
- **RAMMESÆTNING!**

FIGUR 1.15. Et opdateret design (her Baby Bear).

SCENARIEDIDAKTIK

- Didaktikkens tre grundspørgsmål (den brede betydning)
- Hvad skal jeg undervise i - INDHOLD
- Hvordan skal jeg gøre det - METODER
- Hvorfor? - BEGRUNDELSER

SCENARIEDIDAKTIK

- **INDHOLD:** Undervisning, der tager udgangspunkt i scenarier med wicked problems
- **METODE:** Gennem faseopdelte processer, der munder ud i et produkt **til nogen for noget**
- Hvor eleverne kan handle
- **BEGRUNDELSER:** Fordi der er et markant læringsteoretisk skifte

Indhold fra fagene

- Der er bredt bredt udbredt både ældre og moderne læringsteorier
f.eks. på den ene side er projektorienteret undervisning, hvor man
arbejder på at løse et **meningsfyldt problem** i en **meningsfuld, social situation**, fordi
den er berørende på motivation og læring (fx Bundsgaard, Misfeldt &
Metzner, 2011, 2012; Blumenfeld, Kempler, Krajcik & Blumenfeld, 2006; Shaffer,
2006; Bundsgaard, 2005; Dewey, 1906). (Fougt, 2013, p. 120)

SCENARIEDIDAKTIK

- Fortæl dem det, de skal vide
- Spørg dem om det, de skal reflektere over og argumentere for
- Hvor læreren ikke har svaret
- Reception og produktion

Hoved, hånd og hjerte – PLC-dagen 2024

FRIHED OG FORDYBELSE

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

FAGFORNYELSEN
17. SEPTEMBER 2024

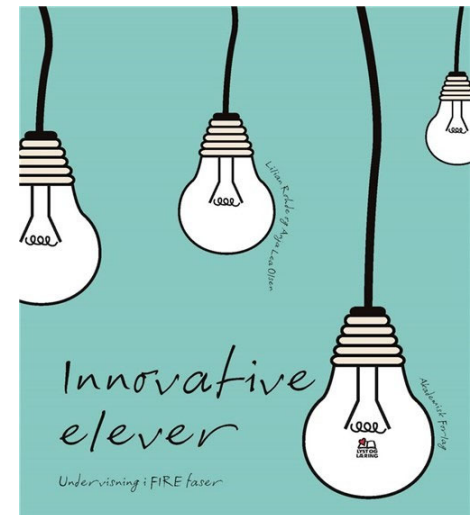
SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR

FASER: FIRE-MODELLEN

FIRE-modellen (Rohde & Olsen, 2014)

- Forståelse
- Idégenerering
- Realisering
- Evaluering

Forståelse

Idéudvikling

Realisering

Evaluering

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

FAGFORNYELSEN
17. SEPTEMBER 2024

SIM-
LEF

ON FIRE-MODELLEN

ON FIRE-modellen: Elevernes livsverden vs. højt specialiseret faglighed (Fougts & Philipps, 2020)

- **Oplevelse**
- **Nære livsverden**
- Forståelse
- Idégenerering
- Realisering
- Evaluering

Oplevelse

Nære
livsverden

Forståelse

Idéudvikling

Realisering

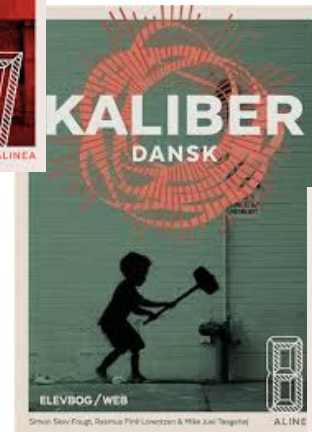
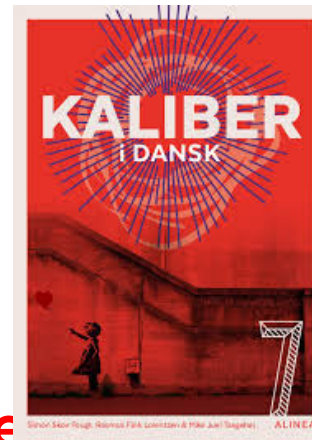

Evaluering

ON FIRE-TILGANGEN

- Oplevelse: **HEY – sætter scenen**
- Nære livsverden: **Elevernes livsverden...**
- Forståelse: **Ét fagligt hovedfokus**
- Idéudvikling: **Planlæg produktion**
- Realisering: **Producer**
- Evaluering: **Evaluer**

Oplevelse

Nære
livsverden

Forståelse

Idéudvikling

Realisering

Evaluering

STILLINGEN

- Halfdan Rasmussen 1
- Simon Skov Fougts 1?

SPØRGSMÅL?

Lektor Simon Skov Fougt

sifo@edu.au.dk

93 52 19 80

AARHUS
UNIVERSITET

